

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

3. skupna seja okrajnega zbora in zbora proizvajalcev OLO dne 24. oktobra 1958

Okrajni ljudski odbor je na seji potrdil ukrepe gospodarskih svetov za izvajanje uredbe o evidenci in kontroli cen

29.

Na podlagi 5. odstavka 2. točke odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o evidenci in kontroli cen določenih proizvodov (Ur. list FLRJ št. 39-678/58) izdaja Svet za tržišče okrajnega ljudskega odbora Ljubljana po sklepu svoje seje z dne 22. oktobra 1958 v sporazumu z ostalimi sveti OLO Ljubljana, pristojnimi za gospodarstvo

ODLOK

o prepovedi zvišanja cen industrijskih proizvodov, živil, obrtnih storitev in uslug na območju občin mesta Ljubljana

1. člen

Cene industrijskih proizvodov, živil, obrtnih storitev in uslug na območju občin mesta Ljubljana ne smejo biti višje od cen, ki so veljale na dan 30. septembra 1958.

2. člen

Trgovinske gospodarske organizacije na drobno, gostinska podjetja in gostišča, obrtna podjetja in zasebne obrtne delavnice na območju mesta Ljubljana, pri katerih se pojavijo upravičeni razlogi za povišanje cen, so dolžne predložiti utemeljene prijave za povišanje cen preko pristojnih zbornic Svetu za tržišče OLO Ljubljana.

3. člen

Prijavi za povišanje cen morajo gospodarske organizacije iz 2. točke te odredbe priložiti novo in staro kalkulacijo ter prepis zaključnega računa za preteklo leto.

4. člen

Svet za tržišče OLO Ljubljana mora izdati na prijavo gospodarske organizacije iz 2. točke te odredbe rešitev najkasneje v roku 15 dni po prejemu prijave.

Če Svet za tržišče OLO na izdajo svoje rešitve v predpisanem roku, lahko gospodarska organizacija prodaja odnosno opravlja storitve in usluge po prijavljenih cenah.

5. člen

Za kršitev predpisov te odredbe se uporabljajo določbe iz 3. točke odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o evidenci in kontroli cen določenih proizvodov (Ur. list FLRJ št. 39-678/58). Imetnik zasebne obrtne delavnice, ki prodaja obrtne proizvode ali opravlja storitve in usluge po cenah, ki so v nasprotju z odlokom o spremembah in dopolnitvah odloka o evidenci in kontroli

cen določenih proizvodov (Ur. list FLRJ št. 39-678/58) in z določbami te odredbe, se kaznuje v skladu s 4. točko navedenega odloka po 227. členu Kazenskega zakonika z denarno kaznijo ali z zaporom do 6 mesecev ter z odvzemom blaga ali storitev.

6. člen

Ta odredba velja od dneva objave v »Glasniku«, uradnem vestniku okraja Ljubljana, uporablja pa se od 1. oktobra 1958 dalje.

Predsednik

Sveta za tržišče OLO:
Janez Nedog l. r.

To odredbo je potrdil okrajni ljudski odbor Ljubljana na seji okrajnega zbora in zbora proizvajalcev dne 24. oktobra 1958.

30.

Na podlagi 5. odstavka 2. točke Odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o evidenci in kontroli

živila, obrtne storitve in usluge na območju mesta Ljubljane:

a) za vse kmetijske pridelke, za katere so dogovorjene odkupne cene;
b) za jajca, surovo maslo, svežo in prekajeno slanino, riž, testenine, kavne nadomestke in kis;
c) za vse obrtne usluge in storitve.

2.

Evidenco na območju občin mesta Ljubljane opravlja Tajništvo za blagovni promet, kontrolo cen pa tržni inšpektorat OLO Ljubljana in tržni inšpektorati občinskih ljudskih odborov na območju mesta Ljubljane.

3.

Trgovinske gospodarske organizacije na drobno, obrtna podjetja in zasebne obrtne delavnice na območju občin mesta Ljubljane, ki prodajajo predmete, oziroma ki opravljajo storitve, navedene v 1. točki te odredbe, so dolžne, da prijavijo cene po stanju 30. septembra 1958 (obrtne organizacije po potrjenih cenikih) najkasneje v roku 10

VABILO

na 6. sejo Mestnega sveta

Na osnovi 140. člena Statuta okraja Ljubljana

sklicujem

6. sejo Mestnega sveta, ki bo v četrtek, dne 30. oktobra 1958 ob 17. uri v veliki sejni dvorani na Magistratu v Ljubljani.

Predlagam naslednji

dnevni red:

1. Izvolitev podpredsednika Mestnega sveta.

2. Poročilo Sveta za telesno kulturo o stanju telesne vzgoje v mestu in predlogi za rešitev nekaterih vprašanj.

Morebitno odsotnost javite Skupščinski pisarni OLO, Kresija, soba št. 16/I (telefon 21-939).

Predsednik Mestnega sveta:
dr. Marijan Dermastia l. r.

cen določenih proizvodov (Ur. list FLRJ št. 39-678/58) izdaja Svet za tržišče Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana po sklepu svoje seje z dne 22. oktobra 1958 v sporazumu z ostalimi sveti OLO Ljubljana, pristojnimi za gospodarstvo.

ODREDBO

o evidenci in kontroli cen določenih proizvodov, storitev in uslug na območju občin mesta Ljubljane

1.

S 1. oktobrom 1958 se uvede evidenca in kontrola cen za naslednja

dni po uveljavitvi te odredbe tajništvu za blagovni promet OLO Ljubljana.

4.

Ta odredba velja od dneva objave v »Glasniku«, uradnem vestniku okraja Ljubljana, uporablja pa se od 1. oktobra 1958 dalje.

Št. 06/2-13161/1-58.

Datum: 24. oktobra 1958.

Predsednik
Sveta za tržišče OLO:
Janez Nedog l. r.

To odredbo je potrdil Okrajni ljudski odbor Ljubljana na seji

okrajnega zbora in zbora proizvajalcev dne 24. oktobra 1958.

31.

Na podlagi 5. odstavka 2. točke odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o evidenci in kontroli cen določenih proizvodov (Ur. list FLRJ št. 39-678/58), izdaja Svet za tržišče OLO Ljubljana po sklepu svoje seje z dne 22. oktobra 1958

ODLOČBO

I.

Prodajne cene na drobno za sadje in zelenjavo oblikujejo trgovska podjetja in trgovine na območju občin mesta Ljubljane s kalkulacijo.

II.

Trgovskim podjetjem na drobno in trgovinam na območju občin mesta Ljubljane se določijo stroški maloprodaje za kmetijske proizvode, pri katerih so dogovorjene odkupne cene, v absolutnih zneskih.

O višini stroškov za posamezne proizvode, navedene v 1. odstavku te točke, bo izdana posebna odločba.

III.

Trgovskim podjetjem na drobno in trgovinam na območju občin mesta Ljubljane se pri prodaji vseh ostalih kmetijskih proizvodov, ki niso upoštevani v 2. točki te odločbe, določijo najvišji stroški prodaje do 15% v povprečju na nabavno ceno fco. prodajalna podjetja.

IV.

Ta odločba začne veljati takoj. Št. 06/2-13161/1-58.

Datum: 22. oktobra 1958.

Predsednik
Sveta za tržišče OLO:
Janez Nedog l. r.

32.

Na podlagi 2. točke Odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o evidenci in kontroli cen določenih proizvodov (Uradni list FLRJ št. 39-678/58) izdaja Okrajni ljudski odbor Ljubljana po sklepu seje okrajnega zbora in seje zbora proizvajalcev z dne 24. oktobra 1958

ODLOČBO

o pooblastitvi Sveta za tržišče OLO Ljubljana, da uvede evidenco in kontrolo cen ter določi najvišje cene na drobno za posamezne industrijske proizvode in živila ter za storitve, ki so pomembne za prekrbo državljanov na območju občin mesta Ljubljane

I.

Okrajni ljudski odbor Ljubljana pooblašča Svet za tržišče OLO Ljubljana, da po predhodnem sporazumu z ostalimi sveti OLO, pristojnimi za gospodarstvo, opravlja evidenco

in kontrolo cen ter določa najvišje prodajne cene na drobno za industrijske proizvode in živila ter za soritve in usluge, ki so pomembne za preskrbo državljanov oziroma način njihovega oblikovanja na območju občin mesta Ljubljane.

II.

Ko začne veljati ta odločba, preneha veljavnost odločbe OLO Ljubljane.

Obrazložitev predsednika Sveta za tržišče tovariša Janeza Nedoga

Za nadaljevanje utrjevanja ravnotežja na tržišču in stabilizacije cen je bilo v letošnjem letu podvzetih vrsto ukrepov, ki dokazujejo, da je vprašanje izboljšanja preskrbe prebivalstva zlasti v mestih in industrijskih središčih postala glavna skrb vseh pristojnih organov. Že v mesecu februarju je Zvezni izvršni svet izdal odlok o evidenci in kontroli cen določenih proizvodov (Uradni list FLRJ št. 7/58). S tem so se povečale naloge in odgovornost državnih organov, da poleg evidentiranja cen analizirajo tudi vzroke in vpliv vseh tistih činiteljev, ki vplivajo na poviševanje cen posameznih proizvodov, zlasti tistih, ki so bistvene važnosti za preskrbo prebivalstva mest in industrijskih središč. Z navedenim odlokom je v območju našega okraja (brez OLO Trbovlje) prišlo pod kontrolo skupaj 250 gospodarskih organizacij (59 industrijskih podjetij, 54 trgovin na debelo in prodajaln industrijskih podjetij ter 141 kmetijskih zadrug). Že v I. polletju je bila po organih tržne inšpekcije izvršena kontrola v 134 gospodarskih organizacijah. Zaradi kršitve odloka je bilo 20 primerov prijavljenih javnemu tožilstvu. Glavni uspeh akcije pa je bil, da je bilo za določene vrste proizvodov preprečeno nadaljnje samovoljno poviševanje cen.

Z novimi predpisi Zveznega izvršnega sveta, izdanimi meseca aprila, ki urejajo promet s kmetijskimi pridelki, pa so ljudski odbori morali podvzeti vrsto ukrepov, da bi z njimi zagotovili izboljšanje preskrbe s kmetijskimi pridelki in preprečili nadaljnje naraščanje cen. Na osnovi teh predpisov je OLO Ljubljana na seji 20. junija določil trgovsko podjetje »Sadje-zelenjava« v Ljubljani za preskrbovalno podjetje z naloge, da oskrbuje s kmetijskimi proizvodi vse območje okraja, predvsem pa območje mestnih občin in industrijskih krajev.

Svet za tržišče je v zvezi z reševanjem problemov, ki neposredno vplivajo na preskrbo prebivalstva, podvzel še naslednje ukrepe: OLO je predložil v potrditev odločbo o določitvi najvišjih maloprodajnih stroškov za goveje meso in s tem dosegel stabilizacijo cene za goveje meso v višini 270 din (cena znižana od 320 na 270 din), sporazumno z mesarskimi podjetji je dosegel dogovor o najvišjih maloprodajnih cenah za svinjsko meso (od 420 na 340 do 400 din), na predlog Okrajne trgovinske zbornice je določil odstotke priklade pri prodaji svežega mesa, določil najvišje stroške pri prodaji moke in kruha ter najvišje stroške pri prodaji sadja in zelenjave. Izvedena je bila reorganizacija detalistične trgovine s sadjem in zelenjavo (iz 7 podjetij so ustanovljena 3), prenehale so poslovati vse agencije, ki so se doslej bavile s posredovanjem v prometu s kme-

ljana št. 05/2-6839/1-58 z dne 29. junija 1958.

III.

Ta odločba velja od dneva objave v »Glasniku«, uradnem vestniku okraja Ljubljana.

Št. 06/2-6839/1-58.

Datum: 25. oktobra 1958.

Predsednik OLO:
dr. Marijan Dermastia l. r.

tijskimi pridelki, po ukrepih tržne inšpekcije so poslovne zveze prilagodile svoje poslovanje novim predpisom, zadrugne organizacije so opustile nekmetijske dejavnosti (trenutno pa je še pri kmetijskih zadrugah 89 obratov nekmetijskih dejavnosti, in sicer 40 trgovin, 4 gostilne, 14 obrtnih delavnic in 11 komunalnih obratov — pekarne itd.). Okrajna zadrugna zveza je predlagala teritorialno reorganizacijo obstoječih kmetijskih zadrug.

Spričo nenehnega povečevanja proizvodnje in kot posledica ukrepov vseh pristojnih organov za stabilizacijo cen in tržišča se je osebna potrošnja v letu 1958 povečala, vendar ni dosegla ravni, predvidene po petletnem planu. Porast osebne potrošnje pa je bil večji pri kmečkem prebivalstvu, medtem ko potrošnja delavcev in uslužbencev ni dosegla predvidenega nivoja.

Zaradi medsebojnega vsklajevanja cen in za zagotovitev ugodnejših pogojev za delo posameznih gospodarskih organizacij je Zvezni izvršni svet z dne 1. oktobra 1958 korigiral cene nekaterih proizvodov. Zvišana je bila cena sladkorja za 25 din pri kg (od 145 na 170 din), cena moki za 3 din pri kg, cena tobačnim izdelkom povprečno za 15%, cena električni energiji za gospodinjstvo za 1 din pri kWh in potniškim tarifam na železnici za 15%. Osnovni namen navedenih ukrepov je bil v tem, da se izboljša realna mezda delavcev in uslužbencev. Zaradi navedene spremembe cen so se povečali življenjski stroški delavcev in uslužbencev za ca. 3%. Na drugi strani pa je Zvezni izvršni svet istočasno sprejel tudi sklep o povečanju plač pokojnin, invalidnin in otroških dodatkov. Osnovni namen novih ukrepov ZIS je — izboljšati realno plačo delavcev in uslužbencev, t. j. zagotoviti dvig življenjske ravni.

Spremembe v cenah kakor tudi v osebnih dohodkih pa bodo dosegle svoj namen le, če se cene ostalega blaga in storitev ne bodo zviševale.

Zato je Zvezni izvršni svet Odlok o evidenci in kontroli cen določenih proizvodov iz meseca februarja (Uradni list FLRJ št. 7/58) dopolnil in spremenil z razširitvijo pravic evidence in kontrole določenih proizvodov na republiške okrajne in občinske ljudske odbore.

Po objavi sklepov Zveznega izvršnega sveta o povišanju cen za nekatere proizvode, o povišanju osebnih prejemkov delavcev in uslužbencev ter po objavi odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o evidenci in kontroli cen so organi ljudskega odbora podvzeli vrsto ukrepov, ki naj zagotovijo izvedbo predpisov Zveznega izvršnega sveta za nadaljnjo stabilizacijo tržišča in cen. Vsi sveti OLO, pristojni za gospodarstvo, so v zvezi s tem razpravljali in sklepali o tem, kaj bi

bilo treba podvzeti na področju posameznih gospodarskih dejavnosti.

Tako je Svet za obrt sprejel sklep, da morajo za obrtne storitve in usluge ostati v veljavi cene, veljavne na dan 30. septembra 1958. Vse obrtne organizacije in zasebne obrtne delavnice pa morajo imeti v svojih obratih izobešene cenike s cenami, valjavnimi na dan 30. septembra, potrjene od pristojnega občinskega ljudskega odbora. Pravilnost cenikov preverjajo posebne komisije pri svetih za obrt. Kjer nastopajo objektivni pogoji za zvišanje cen, morajo pristojni organi proučiti vsak primer posebej in predlagati predvsem take ukrepe, s katerimi lahko preprečijo povišanje cen.

Prav tako je tudi Svet za gostinstvo in turizem na svoji seji dne 21. oktobra 1958 sprejel sklep, da ostanejo cene gostinskih storitev in uslug iste, kakor so bile na dan 30. septembra 1958, še posebno, ker bodo nabavne cene alkoholnih pijač nižje, kakor so bile v preteklem letu. Izjemo naj bi predstavljale le cene v obratih družbene prehrane, kjer bo verjetno prišlo do povišanja cen glede na višje cene sladkorja in moke ter povišanja plač uslužbencem. Pred povečanjem cen pa so občinski ljudski odbori dolžni, da temeljito pregledajo kalkulacije in da zagotovijo, da se cene ne bodo povišale, če to ni upravičeno. Svet je občinskim ljudskim odborom dal priporočilo, da v primerih, kjer nastajajo objektivne težave, ki narekujejo višje cene, to temeljito prouče in skušajo probleme rešiti tako, da se izkoristijo rezervni skladi gostinskih organizacij, oziroma da se jim zmanjšajo družbene obveznosti, ki jih morajo plačevati.

Tudi Svet za industrijo je na svoji seji dne 20. oktobra 1958 ugotovil, da zaradi povečanja osebnih dohodkov delavcev ni razlogov za povečanje cen industrijskim proizvodom. V tem smislu je prav tako poslal priporočilo vsem občinskim ljudskim odborom.

Svet za tržišče je po sklepu svoje seje z dne 6. in 22. t. m. in skladno s sklepi in predlogi ostalih svetov za gospodarstvo sprejel naslednje predpise:

1. Odredbo prepovedi zviševanja cen industrijskih proizvodov, živil, obrtnih storitev in uslug na območju občin mesta Ljubljane. Po tem odloku cene za industrijske proizvode, živila, obrtne storitve in usluge na območju občin mesta Ljubljane ne smejo biti višje od cen, ki so veljale na dan 30. septembra 1958. Če se pri posameznih gospodarskih organizacijah (mišljene so trgovinske gospodarske organizacije na drobno, gostinska podjetja in gostišča, obrtna podjetja in zasebne obrtne delavnice) pojavijo upravičeni razlogi za povišanje cen, morajo gospodarske organizacije vložiti prijavo za povišanje cen preko pristojne zbornice Svetu za tržišče pri OLO, ki mora izdati rešitev najkasneje v roku 15 dni po prejemu prijave.

2. Dalje je Svet za tržišče sprejel odredbo o evidenci in kontroli cen določenih proizvodov, storitev in uslug na območju mesta.

S to odredbo se uvaja pri Okrajnem ljudskem odboru obvezna evidenca in kontrola cen za določene vrste živilskih proizvodov, in sicer:

a) za vse kmetijske pridelke, za katere so dogovorjene odkupne cene,

b) za nekatera za preskrbo prebivalstva važnejša živila: jajca, surovo maslo, svežo in prekajeno slanino, riž, testenine, kavine nadomestke in kis ter

c) za vse obrtne usluge in storitve.

Istočasno se bo uvedla pri Okrajnem ljudskem odboru obvezna evidenca in kontrola cen tudi za vse vrste proizvodov, storitev in uslug, za katere bo Svet za tržišče izdal odločbo o povišanju cen.

3. Svet je sprejel tudi odločbo o prodajnih cenah na drobno za sadje in zelenjavo. Po tej odločbi se cene na drobno za sadje in zelenjavo oblikujejo na osnovi kalkulacije. Trgovskim podjetjem na drobno in trgovinam na območju mesta se določijo najvišji stroški prodaje do 15% v povprečju na nabavno ceno. Za vse kmetijske proizvode, za katere pa so dogovorjene odkupne cene, bo Svet trgovskim podjetjem na drobno in trgovinam na območju mesta Ljubljane določil maloprodajne stroške v absolutnih zneskih. O višini stroškov bo za posamezne proizvode izdana posebna odločba. Tak postopek evidence in kontrole cen se posebej uvaža za sadje in zelenjavo, ker gre za hitro pokvarljive proizvode, in zaradi stalnega nihanja proizvodnih cen.

Iz predloženih ukrepov, ki jih je Svet za tržišče sprejel in jih predlaga ljudskemu odboru v potrditev v sporazumu z ostalimi gospodarskimi sveti, je razviden osnovni namen, to je nadaljevati politiko stabilizacije tržišča in cen.

Istočasno s predlaganimi ukrepi je bila prav tako po sklepih gospodarskih svetov predlagana dosledna in poostrena sistematična kontrola inšpekcijske službe. Zaostreitev kontrolne službe so nujno narekovale na terenu ugotovljene tendence neupravičenega zviševanja cen. Tako n. pr. pri slaščičarjih (za 5 din pri kosu), pri frizerskih uslugah za 10 do 20 din, v nekaterih gostiščih, ki so povišala cene belih in črnih kavi za 5 din, juhi za 10 din, čajju za 5 din itd. Skupno je bilo ugotovljenih 48 primerov neupravičenega zviševanja cen. Tržni inšpektorji so v vseh primerih uspešno intervenirali in uspeli, da so gospodarske organizacije in zasebniki znižali cene na nivo cen, veljavnih na dan 30. septembra.

Posebne ukrepe pa je tržna inšpekcija podvzela na ljubljanskih živilskih trgih, kjer so bile težnje za dvigovanje cen najmočnejše. Inšpekcija je vršila vsakodnevno intervencijo ter bila v 13 primerih prisiljena podvzeti navijalcem cen blago. Pri kontroli trgov je bilo ugotovljeno, da so cene kmetijskim pridelkom tako v zasebnem kot družbenem sektorju za iste proizvode zelo različne ter v nasprotju z ekonomskimi principi in sklepi Sveta za tržišče o najvišjih maloprodajnih stroških. Ta ugotovitev je pokazala potrebo o ustanovitvi posebnega odbora pri Upravi trgov, sestavljenega iz zastopnikov trgovske mreže, zasebnih prodajalcev, zadrugnih organizacij, potrošnikov (Zavod za napredek gospodinjstva) in zastopnika ljudskega odbora. Na podlagi tržne situacije se odbor spozna o naivših cenah za posamezne proizvode, ki veljajo na trgih tako za družbeni kot zasebni sektor. Cene so razvidne iz cenikov, javno izobešenih na trgih, preskrbovalno podjetje pa mora javno objaviti grosistične cene. S tem na-

činom smo uspeli, da je potrošnik vsak čas lahko seznanjen o najvišji dopustni ceni na drobno za posamezne kmetijske proizvode, ki so pomembni za preskrbo državljanov. Prav tako pa smo s takimi oblikami evidence in kontrole uspeli, da so se cene na trgih stabilizirale, za nekatere artikole pa celo občutno znižale (tako n. pr. sveže zelje od 20 na 14 din, kisló zelje od 60 do 46 din, solata endivija od 50 do 40 din, čeveta od 55 na 45 din, čebula od 78 na 56 din, česen od 200 na 170 din itd.).

V razpravi o uvedbi predlaganih ukrepov je Svet razpravljal tudi o nujnosti poslovnega povezovanja preskrbovalnega podjetja s kmetijsko proizvodnjo oziroma s kmetijskimi zadrugami. Pri tem bi morale pomembno vlogo odigrati poslovne zveze. Pogodbeno vezanje kmetijskih zadrug s proizvajalci bi prav gotovo ugodno vplivalo na kmetijsko proizvodnjo, prav tako pa tudi na cene. Zato bi morali občinski ljudski odbori posvetiti posebno skrb utrjevanju kmetijskih zadrug, da bodo lahko uspešno nastopale v prometu s kmetijskimi proizvodi. Prav tako je bil svet mnenja, da bi

bilo potrebno ukrepe o evidenci in kontroli cen uporabljati tudi za kmetijske zadruge, za kar bi morali dati ustrezne predloge za dopolnitev sedanjih predpisov.

Iz predlaganih ukrepov je razvidno, da hočemo preprečiti vsako neupravičeno zvišanje cen za proizvode, živila in storitve, pomembne za preskrbo prebivalstva v območju mesta ter na ta način zagotoviti nadaljnjo stabilizacijo tržišča in cen.

Istočasno s predlaganimi ukrepi pa bomo še nadalje morali skrbeti za zadovoljivo založenost trgov z vsemi potrebnimi proizvodi, kar mora biti posebna skrb in dolžnost preskrbovalnega podjetja in kmetijskih zadrug. Prav tako pa bomo morali poskrbeti tudi za pravočasno intervencijo nekaterih deficitarnih proizvodov.

V smislu gornje obrazložitve predlagam Okrajnemu ljudskemu odboru, da potrdi predložene ukrepe, istočasno pa predlagam tudi občinskimi ljudskimi odbori, zlasti tistim na območju industrijskih središč, da v zaščito interesov prebivalstva svojega območja sprejmejo podobne odloke.

Obrazložitev predsednika Sveta za obrt tovariša Leopolda Kreseta

Medtem ko se pri nekaterih gospodarskih dejavnostih opaža tendenca stabilizacije ali celo zniževanja cen, imamo v obrti primer stalne rasti cen, zlasti uslužnostnih storitev. Tako so se od leta 1952 vsako leto dvignile cene za povprečno 8 odstotkov na splošno, dočim so se cene v uslužnostni obrti dvignile lansko leto za 14%. Podatki iz prvega polletja letošnjega leta pa zopet kažejo, da je tendenca zviševanja cen še večja od prejšnjih let. Vzroki za to so med drugimi še vdno premajhne obrtniške kapacitete družbene obrti v primerjavi z naraščajočimi potrebami prebivalstva, kar omogoča v mnogih primerih monopolistično izkoriščanje trga. Zato bo vsekakor treba problemom razširitve obrtniške dejavnosti posvetiti dosti več skrbi, tako za povečanje obstoječih obratov kakor tudi za ustanavljanje večjih družbenih obratov. Prav tako pa bo potreba hitreje odpravljati oziroma popravljanje nekatere predpise s področja obrtniške dejavnosti, ki danes v dokajšnji meri zavirajo hitrejši razvoj obrtništva v družbenem sektorju. Zaradi takega stanja in možnosti izkoriščanja trga se moramo v zaščito potrošnikov seveda poslužiti tudi drugih zakonitih sredstev proti neupravičeno visokim cenam, da bi zaščitili prebivalce pred samovoljnim zviševanjem cen obrtniškim storitvam preko družbeno upravljenih zaslužkov.

Taki ukrepi so tembolj nujni ob zadnjih ukrepih Zveznega izvršnega sveta, katerih osnovni namen je izboljšati prebivalcem industrijskih središč in mest osnovne življenjske pogoje.

Po objavi teh ukrepov so se namreč takoj pojavili številni primeri, da so se poskušali tudi ti ukrepi izkoristiti za povečanje dobičkov, zlasti v privatnem sektorju. Vsi davčni in drugi podatki pa nam jasno dokazujejo, da zlasti slednji nimajo zaradi povišanja plač delavcem nobene potrebe po zviševanju cen uslugam.

Da bi se te namere preprečile, je Svet za obrt na svoji seji dne

9. oktobra t. l. sklenil predlagati Okrajnemu ljudskemu odboru in občinskimi ljudskimi odbori, da z zakonskimi določili onemogočijo zviševanje cen obrtniškim uslugam in podobno; Svet je predlagal sledeče ukrepe, ki se v občinah tudi že izvajajo.

1. Cene obrtniških izdelkov in storitev morajo ostati iste, kot so bile na dan 30. septembra 1958.

2. Vse obrtne organizacije in zasebne obrtne delavnice morajo imeti v svojih obratih oziroma poslovnih prostorih na vidnem mestu izobešen od lidskega odbora potrjen cenik svojih proizvodov in uslug s cenami, ki so veljale 30. sept. 1958.

3. Zaradi tega morajo vse obrtne organizacije in zasebne obrtne delavnice na območju mesta Ljubljane predložiti v potrditev cenik svojih proizvodov in uslug z navedbo cen, ki so veljale navedenega dne, pristojnemu občinskemu ljudskemu odboru.

Zadnji ukrepi Zveznega izvršnega sveta za vskladitev gibanja gospodarstva in življenjskega standarda imajo svoj odraz tudi v strukturi cene gostinskih storitev.

Za presojo, v kakšni meri vpliva podražitev sladkorja in moke oziroma kruha ter povišanje osebnih dohodkov v obratih zaposlenih delavcev na ceno gostinskih storitev, je potrebno analizirati strukturo cene teh storitev.

Čisti materialni stroški (brez režije) se v strukturi cene gostinskih uslug gibljejo po vrstah obratov in odvisno od strukture prometa od 50 do 65% v letu 1957, oz. od 45 do 60% v prvem polletju 1958. Ker predstavljata sladkor in moka v splošnih gostinskih obratih od skupne potrošnje živil največ do 10% po vrednosti, podražitev teh živil ne more vplivati na ceno niti za 1%.

4. Cenik se mora predložiti v treh izvodih, od katerih dobi predlagatelj en potrjen izvod nazaj, ki ga mora izobesiti na vidnem mestu v svojih poslovnih prostorih.

5. Za preverjanje pravilnosti predloženega cenika so občinski ljudski odbori sestavili posebno komisijo. Ta komisija bi proučevala točnost kalkulacij in cenikov skupaj z Okrajno obrtno zbornico.

6. V primerih, kjer se bodo ugotovile nepravilnosti v predloženih cenikih, bo upravni organ izvajal stroge ukrepe skladno z določili odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o evidenci in kontroli cen določenih proizvodov.

Pri izvajanju kontrole je tržna inšpekcija ugotovila, da kljub dosedanjim predpisom večina podjetij ni imela izobešenih cenikov, prav tako pa tudi ne kalkulacij, na osnovi katerih naj bi se formirale cene. Samo v občini Center jih je od 163 pregledanih obratov bilo 104 brez cenika. Ostali pa, ki so jih imeli, so bili iz leta 1952 in 1954, ki se jih v praksi tudi ni nihče držal, saj so že nekajkrat zvišali cene.

Proučeni podatki, ki so na razpolago, govore, da ni nikakega razloga za zviševanje cen zaradi novih zveznih predpisov. Morda bo nastal nekje problem ustvarjanja dohodka pri posameznih družb. ob. zlasti pavšalistih. V takih primerih naj bi se znižali pavšali, če se razlike ne morejo kontrolirati s skladi. V teh primerih mora upravičeni predlagatelj predložiti utemeljeno vlogo s kalkulacijami preko Okrajne obrtne zbornice. Le tako bomo lahko preprečili tudi špekulantske tendence.

Tržna inšpekcija je že do sedaj dosti storila in v glavnem zajezila namere raznih poizkusov zviševanja cen posameznim za življenje nujno potrebnim artiklom. Toda pripomniti je treba, da bodo te mere in prizadevanja Tržne inšpekcije v polni meri dosegle svoj namen le, če bodo pri tem sodelovali tudi državljani sami. Dogažajo se namreč tudi taki primeri, da poedini državljani celo ovirajo naše tržne inšpektorije pri njihovem delu, namesto da bi jim pomagali. Ker to gotovo niso ljudje s povprečno delavčev plačo in imajo pri tem gotovo kake druge interese, zaslužijo tembolj ostro in javno obsodbo.

Svet za obrt je zato predlagal, da Okrajni ljudski odbor uzakoni prej navedene ukrepe.

Obrazložitev predsednika Sveta za turizem in gostinstvo tovariša Franca Brumna

Pri slaščičarskih obratih, kjer predstavljata sladkor in moka pretežen del materialnih stroškov, je vpliv podražitve teh dveh artiklov občutnejši in prizadene prodajno ceno v povprečju do 3%.

Osební dohodek je v strukturi cene v splošnem gostinstvu (tudi v slaščičarnah) udeležen z 12 do 26%, različno po vrstah obratov oz. uslug. Povečanje osebnih dohodkov za 7% predstavlja torej nasproti prodajni ceni uslug od 0,84 do 1,82% v letu 1957 oz. zaradi povišanja prispevka iz osebnega dohodka v letu 1958 od 1,2 do 2,4%.

Izvršene analize obračuna dohodka za prvo polletje 1958 so pokazale, da bodo ta povišanja gostinska podjetja in gostišča (razen morda slaščičarn) lahko pokrila:

a) podjetja z rednim obračunom: približno 46% povišanja na račun

prispevka iz dohodka, 54% na račun lastnih skladov oz. plač nad plačami po tarifnem pravilniku. Ker v letošnjem letu vsa gostinska podjetja, ki obračunavajo družbene obveznosti po instrumentih družbenega plana in po splošnih predpisih, ustvarjajo dohodke, ki dopuščajo ustvarjanje navedenih skladov, bo predvideno pokrivanje razlik možno brez večjih težav;

b) podjetja in gostišča s pavšalnim obračunom bodo nastale razlike oz. povišanja, razen nekaterih primerov, pokrila na račun lastnih skladov (osnovnih sredstev, skupne porabe in plač nad plačami po tarifnem pravilniku). Skladi teh podjetij in gostišč so znašali v letu 1957 1,2 do 2,4%. Družbeni plan OLO za leto 1958 je priporočil občinskimi ljudskimi odbori, da pri odmeri pavšalnih obveznosti gostinskimi podjetjem in gostiščem dopustijo možnost ustvariti vsaj take lastne sklade kot v letu 1957. V občinah, ki so upoštevale to priporočilo, bo torej potrebno regulirati pri teh gostiščih le lastne sklade, občine, ki priporočila okraj niso upoštevale, pa bodo morale regulirati ostale pavšalne obveznosti;

c) v slaščičarnah bo potrebna morebitna korektura obveznosti oziroma cene na podlagi obračunov dohodka za mesec oktober 1958.

Slabši je položaj v obratih družbene prehrane, posebno v tistih, ki poslujejo kot samostojne gospodarske organizacije.

Pri teh obratih predstavljajo čisti materialni stroški v strukturi cene povprečno 80% v letu 1957, v letu 1958 pa 74%. Sladkor v teh obratih sicer ne predstavlja bistvene postavke v potrošnji živil, visok delež pa imata v potrošnji moka (zakuhe, testenine) in kruh. Podražitev teh dveh artiklov vpliva na povečanje skupnih materialnih stroškov do 5%.

Osební dohodek predstavlja v obratih družbene prehrane povprečno 16,5 do 18% od prodajne cene. Povišanje osebnih dohodkov vpliva na prodajno ceno v povprečju 1,25%. Nastane torej skupno povišanje za 5 do 5,25%. Obrati družbene prehrane, ki vsi pavšalno obračunavajo družbene obveznosti v letošnjem letu, ne plačujejo prispevka iz dohodka, že v letu 1957 so znašali njihovi skladi povprečno komaj 0,5% od prometa, v letošnjem letu pa zaradi povečanih obveznosti na proračunskem prispevku iz osebnega dohodka, skladov praktično nimajo. Nastale razlike torej ne morejo pokriti v lastni strukturi dohodka.

Razen navedenih povišanj bo posamezne obrate družbene prehrane prizadelo še povišanje cen za električno energijo, ker so nekateri doslej plačevali električno energijo po gospodinjinski tarifi.

Podoben problem se pojavlja tudi v splošnih gostiščih, ki imajo abonentne.

O nastalem položaju in potrebnih ukrepih je v zvezi z odredbo Sveta za tržišče OLO razpravljala upravni odbor gostinske zbornice in na podlagi prej navedenih ugotovitev priporočila, da gostinska podjetja nastale razlike pokrijejo predvsem iz dela dohodka, ki ostane gospodarski organizaciji in šele v primeru, kjer nastalih razlik ni mogoče kriti s sedanjimi prodajnimi cenami, predlože obrazloženo kalkulacijo s predlogom za spremembo cene. V nobenem primeru pa pod-

jetja ne smejo pokrivati nastalih razlik v količinskem ali kakovostnem poslabšanju obrokov, ker to pomeni prikrito poviševanje cene.

Izvrševanje sklepa Sveta za tržišče OLO in gibanje cen v gostinstvu so kontrolirali organi okrajnega in občinskih tržnih inšpektoratov. Za blagovni promet pristojni organi vseh občinskih ljudskih odborov so imeli s prizadetimi podjetji tudi posebne sestanke, na katerih so obravnavali nastali položaj in potrebne ukrepe.

Svet za turizem in gostinstvo OLO je na posebni seji razpravljalo o problemih, ki so nastali na tržišču v zvezi s temi ukrepi Zveznega izvršnega sveta. Po proučitvi nastalega položaja in obravnavi po zbornici izdelanih analiz je svet ugotovil še naslednje:

Predhodni ukrepi za stabilizacijo trga (posebno s kmetijskimi pridelki) so bili podvzeti že v prvi polovici letošnjega leta s posebnimi predpisi, ki urejajo odkup in prodajo kmetijskih pridelkov. S temi predpisi je gostinstvo izključeno od odkupa kmetijskih pridelkov neposredno od proizvajalca. Prehodno obdobje povzroča težave v oskrbi obratov, posebno pri pridelkih, ki glede na svoj značaj in način uporabe terjajo vsakodnevno nabavo v manjših količinah. Za zadovoljivo oskrbo bodo morale kmetijske proizvajalne organizacije razširiti svojo proizvodnjo, kmetijske zadruge in preskrbovalna podjetja pa razširiti odkup ozir. prodajo tudi na drobne kmetijske pridelke.

V zvezi z ukrepi o odkupu kmetijskih pridelkov se predvideva znižanje nabavne cene vina, posebno če bo še veletrgovina z vinom pravočasno intervenirala s ceno. Na ta način bo omogočeno splošnim gostinskim podjetjem in gostiščem ustvariti pri prodaji vina nekaj višje dohodke, da bodo s tem pokrivala del nastalih razlik. Pri tem pa moramo upoštevati, da je količinski promet vina v letošnjem letu padel za povprečno 10% in da se pri taki kalkulaciji prodajne cene vina ne bodo znižale v enakem razmerju kot nabavne cene, kar bo verjetno izzvalo javno kritiko, vendar svet meni, da je ob danih pogojih taka politika cen pravilna.

K vsem navedenim predlogom in ugotovitvam je Svet sprejel naslednje sklepe oz. priporočila za izvajanje odredbe Sveta za tržišče, da se cene, ki so veljale 30. septembra 1958, ne morejo zvišati brez posebne odobritve:

1. pri obravnavi predlogov za spremembo cen priporoča svet podjetjem in gostiščem, ObLO in zbornici naslednjo politiko oz. kriterije:

a) povišanje cen v obratih, ki imajo od skupnega prometa več kot 60% prometa z alkoholnimi pijačami, ni utemeljeno;

b) gostinska podjetja naj tudi v bodoče vodijo tako politiko kalkuliranja cen, da del stroškov, ki bi sicer bremenili prehrano, krijejo iz dohodka pri prodaji alkoholnih pijač;

c) nastale razlike naj podjetja krijejo s še bolj racionalnim gospodarjenjem in iz sredstev skladov v okviru dosedanjega dohodka. V primerih, kjer bodo obračunske kalkulacije pokazale, da pri gospodarskih organizacijah, ki pavšalno obračunavajo družbene obveznosti, nastalih razlik ni mogoče pokriti iz dela dohodka, ki ostane organizaciji na prosto razpolaganje, naj

občinski ljudski odbori znižajo obveznosti do skladov, kjer so ti s pogodbami dogovorjeni, oz. obveznosti na prispevku iz dohodka, pri čemer mora kolektivu ostati osebni dohodek v sorazmerju z ustvarjenim prometom. Svet meni, da je pravilneje, da se ObLO odredijo delu svojega dohodka, kot da dovolijo povišanje cene in da ne vztrajajo na dohodkih, ki so jih planirali iz gostinstva. Povišanje cene bi izzvalo verižno reakcijo splošnega postopnega poviševanja, ker je cene v gostinstvu glede na raznovrstnost uslug v pogledu kvalitete, količine in kategorije izredno težko kontrolirati;

č) predloge za spremembo cen v obratih družbene prehrane naj skrbno proučijo zbornica in pristojni sveti pri ObLO. Dovolj naj se povišanje samo v tistih primerih, kjer razlik ni mogoče pokriti z drugimi sredstvi obrata oz. morebitnim predpisanim prispevkom iz dohodka in samo do mere dejanskega povišanja stroškov. Tudi pri teh obratih je potrebno zagotoviti v obratu zaposlenim delavcem osebne dohodke v sorazmerju z ustvarjenim prometom, pri čemer je upoštevati, da so tarife postavke v teh obratih precej pod povprečjem v panogi.

Po enakih predpostavkah naj se obravnavajo tudi predlogi za zvišanje cene abonentom v splošnih

komercialnih gostiščih, ki prehranjujejo abonente.

Svet meni, da bodo določene spremembe cene za abonentsko prehrano potrebne zaradi objektivnih pogojev. Potrošnik pa dobi zaradi podražitve prehrabenih artiklov itak določen povišek osebnih dohodkov in bodo tudi tisti, ki se ne hranijo v menzah, več izdali za prehrano.

2. Kvaliteta in količinski obseg gostinskih uslug se ne smeta poslabšati.

3. Zaradi nastalega položaja pri oskrbi s kmetijskimi pridelki priporoča Svet za turizem in gostinstvo okrajnemu svetu za tržišče in za blagovni promet pristojnim občinskim svetom, da podvzamejo vse možne ukrepe, da bodo kmetijske zadruge, kmetijske proizvodne organizacije in zadevna trgovska preskrbovalna podjetja čimprej mogla pokriti vse potrebe družbene prehrane in gostinstva po teh pridelkih. V prehodnem obdobju pa naj se pri izdajanju dovoljenj za neposreden odkup nekaterih kmetijskih proizvodov in pri izločevanju gostinstva in obratov družbene prehrane iz neposrednega odkupa pri individualnem proizvajalcu vodi taka politika, da ne bo trpela cena, izbor in kvaliteta hrane v teh obratih.

Obrazložitev v imenu Sveta za kmetijstvo je podal član sveta tovariš Tone Zupančič

Zvezni izvršni svet je v zadnjem času predvidel ukrepe, ki bodo pomagali pri stabilizaciji cen na tržišču in neposredno pomagali tudi usmerjati kmetijsko proizvodnjo.

Do sedaj je bila kmetijska proizvodnja premalo organizirana, kar se je odražalo v neurejenosti tržišča s kmetijskimi pridelki. Na splošno je bilo vedno premalo tržnega blaga iz kmetijske proizvodnje in so zaradi tega cene kmetijskim pridelkom stalno nihale. Zaradi tega so postavljene kmetijske zadruge pred osnovno nalogo organizirati in usmerjati blagovno proizvodnjo v privatnem sektorju, in to na temelju tesnega sodelovanja med združenimi in proizvajalci z različnimi oblikami kooperacij. S tem se bodo zadruge preskrbele z dovoljnimi količinami tržnih viškov, predvsem tistih vrst, ki jih našemu tržišču primanjkuje in so predmet špekulacije.

Do sedaj je bila osnovna pomanjkljivost pri kooperacijski proizvodnji v tem, da so bile pogodbe med kmetijsko zadrugo in proizvajalcem enostranske in pomanjkljive, ker niso dovolj konkretno povezovali proizvajalca in KZ. Proizvajalec ni sam do sedaj ničesar ukrenil, da bi izboljšal in povečal svojo kmetijsko proizvodnjo na podlagi sodobnih agrotehničnih ukrepov, druga pa tudi ni prevzemala nase konkretnih obveznosti glede odkupa proizvodov.

Večjih količin tržnih viškov tudi ni bilo možno pričakovati, ker so zadruge zajele s kooperacijskimi pogodbami sorazmerno malo kmetijske proizvodnje. Tako je bilo v letu 1958 zajeto pri semenskem krompirju od planiranih 355 ha le 237 ha ali ca. 70%, a pri merkanitnem krompirju od 1400 ha le 140 ha ali 10% postaljenega plana oziroma 13% od celokupne površine posejane s krompirjem v okraju. Veliko boljši je bil uspeh pri po-

godbenem pitanju goveje živine. Plan je bil postavljen 2700 glav, izvršitev pa 5607 glav ali 207% plana. Plan pitanja prašičev je bil izvršen s 67,6%.

Za leto 1959 je plan za kooperacijsko proizvodnjo v kmetijstvu postavljen neprimerno višje, tako je za pšenico 2050 ha ali 6490 ton zrna, 800 ha koruze ali 3200 ton zrna, 2700 ha krompirja ali 81.000 ton gomolja, poleg tega pa še 126 ha novih sadovnjakov in 12.800 glav raznih kategorij živine — baby beef, plemenska živina itd. — tako je indeks povečanja za leto 1958 v poljedelski proizvodnji (brez sadjarske) za 307 odstotkov višji nasproti letu 1958, v živinoreji pa za 110%.

Postavljene naloge bosta zadruga in proizvajalec izpolnila le, če bosta svoje obveznosti bolj konkretizirala tudi v pogodbah.

Da bodo zadruge zmožne pogodbene obveznosti tudi izvršiti, si bodo morale izpolniti tudi svoj strojni park. Predvideno je, da bo možno že do konca tega leta nabaviti 74 traktorjev z vsemi najvažnejšimi priključki. S tem bi bil plan za spojitve mehanizacije zadrug za leto 1959 že 100-odstotno realiziran do konca tega leta.

Odkup pogodbenih kmetijskih proizvodov se bo nemoteno razvijal, če se bodo KZ zaradi pomanjkanja lastnih skladišč poslužile skladišč, ki jih poedini pogodbeni pridelovalci že imajo. Po perspektivnem planu je sicer predvideno, da bodo KZ zgradile 45 skladišč s skupno kapaciteto 450 vagonov. Ta skladišča bodo KZ služila za pravočasen prevzem blaga od pogodbenih proizvajalcev, nadalje za sortiranje in pravočasno dobavo blaga na tržišče. Skratka, s pogodbeno proizvodnjo in kooperacijami bodo KZ na organiziran način priskrbele potrošnikom dovolj kvalitetnega blaga.

Pomembno vlogo pri kmetijski proizvodnji bodo odigrala tudi državna posestva. Njihova osnovna naloga je, da zagotovijo čimveč kvalitetnega semena za poljedelsko in kvalitetnega plemenskega naraščaja za živinorejsko proizvodnjo. Najvažnejša vloga državnih posestev pa je, da s sodobno agrotehniko pokažejo privatnemu proizvajalcu doseči visoke hektarske donose.

Da bodo naša tržišča stalno primerno založena z vsemi vrstami blaga, je potrebna povezava med KZ in ostalimi družbenimi organi in tudi s podjetji in trgovinami, ki se bavijo s prometom kmetijskih pridelkov. Potrebno je, da se tudi ostala trgovska mreža, ki nabavlja in prodaja kmetijske pridelke, pravočasno pogodbeno veže vsaj za količino, ki jo potrebuje, in to za kmetijske proizvode, pri katerih smo že dosegli količinsko stabilnost proizvodnje. Le na ta način bo KZ predhodno znana količina potrošnje posameznih vrst blaga na teritoriju, na katerem so dolžne oskrbovati in usmerjati kmetijsko proizvodnjo na podlagi pogodb.

Že do sedaj so zadruge intervenirale na ljubljanskem trgu, vendar v skromnem številu. V teku vsega leta vrši prodajo sadja KZ Svečina, z ostalimi poljskimi pridelki pa intervenirajo na trgu predvsem KZ Dolsko, Kresnice, delno Gabrovka in Moravče, z mlečnimi proizvodi pa KZ Stična in Bohinj.

Se eno vprašanje je, ki ga je treba vzporedno reševati. Poleg organizirane proizvodnje in dostave nepredelanih pridelkov na potrošne centre, stoji pred KZ resno vprašanje primerne predelave in konserviranja nekaterih vrst kmetijskih pridelkov. Predvsem se ta potreba predelave pojavlja za sadje in nekatere vrste poljskih vrtnin, n. pr. za zelje.

Za zadostitev potreb in izvršitev nalog se morajo zadruge usposobiti tako v pogledu organiziranja proizvodnje in prometa s pridelki. KZ morajo naiti čim krajšo pot od proizvajalca do potrošnika. Zato je potrebno, da tudi same neposredno prodajajo pridelke na tržnicah ali v stalno organiziranih prodajalnah.

Svet za kmetijstvo je razpravljalo o ukrepih, ki jih je izdal Zvezni izvršni svet, ter nakazal smernice za povečanje kmetijske proizvodnje in za boljšo organizacijo prometa s kmetijskimi pridelki. Po teh smernicah morajo delati združeni in občinski organi, ki so pristojni za kmetijstvo.

Vsebina

Vabilo na 6. sejo Mestnega sveta.

29 Odredba o prepovedi zviševanja cen industrijskih proizvodov, živil, obrtnih storitev in uslug na območju občin mesta Ljubljane.

30 Odredba o evidenci in kontroli cen določenih proizvodov, storitev in uslug na območju občin mesta Ljubljane.

31 Odločba o oblikovanju cen na drobno za sadje in zelenjavo.

32 Odločba o pooblastitvi Sveta za tržišče OLO, da uvede evidenco in kontrolo cen ter določi najvišje cene na drobno za industrijske proizvode, živila ter za storitve, ki so pomembne za preskrbo državljanov.

Obrazložitev predsednikov svetov za tržišče, za obrt, za turizem in gostinstvo in za kmetijstvo ter gozdarstvo.